

นิพนธ์ต้นฉบับ

ความรู้และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดการบาดเจ็บไขสันหลัง ในนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ศิริรัตน์ รักษา*, บุษบงกช เสงวนะ*

บทคัดย่อ

การสำรวจความรู้และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดการบาดเจ็บไขสันหลังในนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความรู้เกี่ยวกับเรื่องการบาดเจ็บไขสันหลังโดยแบ่งตามกลุ่มสาขาที่เรียน รวมทั้งสำรวจพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเกิดการบาดเจ็บไขสันหลังจำแนกตามสาเหตุของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่จำนวน 376 คน ด้วยวิธีตอบแบบสอบถาม ผลการสำรวจพบว่าระดับความรู้เรื่องการบาดเจ็บไขสันหลัง ของนักศึกษากลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ, สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อยู่ในระดับมากที่สุด, มากและปานกลางตามลำดับ ผลการสำรวจพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดการบาดเจ็บไขสันหลัง จำแนกตามสาเหตุคือการขับขี่ยานพาหนะด้วยตนเอง, การใช้บริการรถประจำทาง, การขับขี่ยานพาหนะด้วยตนเองและใช้บริการรถประจำทางร่วมกัน, การตกจากที่สูง, อุบัติเหตุจากการเล่นกีฬา ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดการบาดเจ็บไขสันหลังอยู่ในระดับปานกลาง วารสารเทคนิคการแพทย์เชียงใหม่ 2548; 38: 19-30.

คำสำคัญ: การบาดเจ็บไขสันหลัง, ความรู้และพฤติกรรมเสี่ยง, นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

* ภาควิชากิจกรรมบำบัด คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Abstract: Knowledge of spinal cord injury and risk behaviors survey in students of Chiang Mai University

Sirirat Raksa*, Busabongkoch Chawengchao*

The purposes of this study were to survey the understanding level of spinal cord injury in 3 groups of Chiang Mai university's students (Health Sciences, Sciences and Technology, Humanities and Social Sciences students), and to survey spinal cord injured-risk behaviors. Three hundred seventy six students were interviewed by using a developed questionnaire. The results of understanding level of spinal cord injury showed that Health Sciences students had very high level of understanding of spinal cord injury. Sciences and Technology students had high level, Humanities and Social Sciences students had moderate level of understanding of spinal cord injury. Moreover, all of these students showed moderate level of risk behaviors leading to spinal cord injury. Risk behaviors were divided into five categories; driving vehicles, using public transportation, both driving vehicles and using public transportation, falling and sports. Bull Chiang Mai Assoc Med Sci 2005; 38: 19-30.

Keywords: Spinal Cord Injuries, the understanding level, spinal cord injured-risk behaviors, Chiang Mai university's students

* Department of Occupational Therapy, Faculty of Associated Medical Sciences, Chiang Mai University

บทนำ

ภาวะอัมพาตของร่างกายไม่ว่าจะเป็นอัมพาตแขนขาหรืออัมพาตครึ่งท่อน ที่สืบเนื่องมาจากไขสันหลังได้รับบาดเจ็บเป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งนี้เนื่องจากมีสถิติการเกิดอุบัติเหตุซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ไขสันหลังได้รับบาดเจ็บเพิ่มสูงขึ้นในทุกๆ ปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุบัติเหตุบนท้องถนน ระบาดวิทยาของการเกิดการบาดเจ็บไขสันหลังในประเทศไทย มีเพียงสองโรงพยาบาลที่มีการรายงานอัตราส่วนของผู้ที่ไขสันหลังบาดเจ็บ ได้แก่โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่

และโรงพยาบาลศิริราช โดยพบอัตราส่วนของผู้ที่ไขสันหลังบาดเจ็บเพศชาย:เพศหญิง เท่ากับ 5:1 และ 5.6:1 ตามลำดับ (กิ่งแก้ว, 2543) จากสถิติของโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ในช่วงปีพ.ศ. 2528-2530 พบว่าสาเหตุของการเกิดไขสันหลังบาดเจ็บ (ร้อยละ 45 เกิดจากอุบัติเหตุบนท้องถนน, ร้อยละ 35 ตกจากที่สูง, ร้อยละ 7 ของหนักตกทับ, ร้อยละ 7 หกล้ม, ร้อยละ 5 ถูกยิง, ที่เหลือเกิดจากอุบัติเหตุทางน้ำและกีฬา) เปลี่ยนแปลงไปจากสถิติในช่วงปีพ.ศ. 2520-2524 (ร้อยละ 42.8 เกิดจากตกที่สูงและมีเพียงร้อยละ 28.4 เท่านั้นที่เกิดจาก

อุบัติเหตุบนท้องถนน) (อภิชนา, 2533) ซึ่งให้เห็นว่าอุบัติเหตุบนท้องถนนเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดการบาดเจ็บไขสันหลังในปัจจุบัน

นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาถือเป็นประชากรที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ยังอยู่ในช่วงวัยรุ่นอันเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลง เป็นช่วงเชื่อมต่อระหว่างความเป็นเด็กและความเป็นผู้ใหญ่ มักใช้ชีวิตค่อนข้างโลดโผน ชอบการแข่งขัน (ชลีพร, 2541) จึงเป็นวัยที่มีโอกาสเสี่ยงที่จะประสบอุบัติเหตุได้มากกว่าวัยอื่นๆ สถิตินักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่ประสบอุบัติเหตุ และมารับบริการที่หน่วยบริการอนามัยนักศึกษา ตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ.2544 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2545 มี 1,395 ราย เป็นเพศชายร้อยละ 61.43 เป็นเพศหญิงร้อยละ 38.57 สาเหตุจากอุบัติเหตุจากรถร้อยละ 38.06 อุบัติเหตุจากกีฬาร้อยละ 29.94 เกิดจากแรงเชิงกลจากสัตว์ เช่น ถูกม้าตีด ร้อยละ 13.48 (นิมมอนงค์, 2545) ประกอบกับปัจจุบันนี้นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่มักจะนำยานพาหนะส่วนตัวมาใช้เพิ่มมากขึ้น สังเกตได้จากสถิติของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ขอบัตรอนุญาตผ่านเข้าออกมหาวิทยาลัย พบว่าเป็นนักศึกษาที่ใช้รถยนต์ 703 รายและรถจักรยานยนต์ 5,458 ราย (งานสาธารณสุขและการซ่อมแซม, 2546) ยังมีจำนวนนักศึกษามีการใช้รถใช้ถนนเพิ่มมากขึ้นเท่าใด โอกาสที่จะเกิดอุบัติเหตุอันเป็นสาเหตุทำให้เกิดการบาดเจ็บไขสันหลังก็เพิ่มสูงขึ้นเท่านั้น หากนักศึกษาซึ่งถือว่าเป็นอนาคตของชาติต้องประสบอุบัติเหตุและได้รับความพิการ ย่อมส่งผลถึงการพัฒนาลัทธิและประเทศในอนาคต

ในฐานะนักกิจกรรมบำบัดซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการดูแลและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยอัมพาตจากการบาดเจ็บไขสันหลัง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสำรวจความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการบาดเจ็บไขสันหลัง

และสำรวจพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเกิดการบาดเจ็บไขสันหลังของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่เพื่อค้นหาปัจจัยในการทำกิจกรรมในชีวิตประจำวันที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและความเสี่ยงในการเกิดการบาดเจ็บไขสันหลังของนักศึกษา ทั้งนี้ผลการศึกษาที่ได้สามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานและเป็นแนวทางในการป้องกันและลดอุบัติเหตุการเกิดบาดเจ็บไขสันหลังในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. สำรวจความรู้ เรื่องการบาดเจ็บไขสันหลังของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่โดยแบ่งตามกลุ่มสาขาวิชาที่เรียน
2. สำรวจพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเกิดการบาดเจ็บไขสันหลังของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ทราบระดับความรู้และการมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเกิดการบาดเจ็บไขสันหลังของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. ผลการศึกษาที่ได้ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมการเผยแพร่ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบาดเจ็บไขสันหลังให้กับนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. ทราบแนวทางในการหาวิธีป้องกันและลดอุบัติเหตุการเกิดบาดเจ็บไขสันหลังในนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากร

นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 – 6 ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2546 จำนวน

17,628 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 376 คน จากนั้นกำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบกำหนดสัดส่วน (quota sampling) โดยใช้เพศ กลุ่มสาขาและคณะที่เรียนเป็นเกณฑ์ในการจัดกลุ่ม แล้วจึงสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (accidental sampling)

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. สร้างแบบสอบถาม โดยอ้างอิงจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน

1.1 ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.2 ตอนที่ 2 แบบสอบถามปลายปิดเกี่ยวกับความรู้ทั่วไป เรื่องการบาดเจ็บไขสันหลัง ประกอบด้วยคำถาม 15 ข้อ ถ้าตอบถูกให้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดให้ 0 คะแนน มีคะแนนเต็มทั้งหมด 15 คะแนน

1.3 ตอนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเกิดการบาดเจ็บไขสันหลัง โดยสร้างขึ้นตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert scale) ประกอบด้วยข้อพฤติกรรม 35 ข้อความ มีทั้งข้อความทางบวกและข้อความทางลบ และแบ่งพฤติกรรมตามกลุ่มสาเหตุ ได้แก่พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน พฤติกรรมเสี่ยงต่อการตกจากที่สูง พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการเล่นกีฬา

2. ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

2.1 ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) และความตรงตามโครงสร้าง (construct validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวนสามท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์วรรณิภา บุญระยอง, ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไลวรรณ มณีจักร สโนว์ และอาจารย์สายฝน ชาวล้อม (อาจารย์ประจำภาควิชากิจกรรมบำบัด คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยแบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการบาดเจ็บไขสันหลังใช้วิธีการของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) ทดลองใช้กับนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.77 แบบสอบถามพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเกิดการบาดเจ็บไขสันหลังใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Coefficient alpha by Cronbach) ทดลองใช้กับนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 35 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.75

3. สัมภาษณ์ประชากรและคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติและสัดส่วนที่กำหนด

4. เก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2546 ถึงวันที่ 15 ตุลาคม 2546 โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปขอสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองตามสถานที่ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ดังต่อไปนี้ สำนักหอสมุด, อาคารเรียนรวม, อาคารเรียนคณะต่างๆ, อาคารกิจกรรมนักศึกษา, และตลาดร่มสีก

5. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

6. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา แจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการทดลอง

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ (n = 376)		
- ชาย	154	41.0
- หญิง	222	59.0
2. ช่วงอายุ (ปี) (n = 376)		
- 17 – 19	147	39.1
- 20 – 22	208	55.3
- 23 – 25	21	5.6
3. ชั้นปี (n = 376)		
- ปี 1	77	20.5
- ปี 2	111	29.5
- ปี 3	77	20.5
- ปี 4	93	24.7
- ปี 5	14	3.7
- ปี 6	4	1.1
4. สาขาและคณะที่เรียน (n = 376)		
- กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ	91	24.2
- กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	135	35.9
- กลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	150	39.9
5. ยานพาหนะที่ใช้ (n = 376)		
- ขับขี่ยานพาหนะด้วยตนเอง	245	65.2
- ใช้บริการรถประจำทาง	58	15.4
- ขับขี่ยานพาหนะด้วยตนเองและใช้บริการรถประจำทาง	73	19.4
6. การเล่นกีฬา (n = 376)		
- เล่นกีฬา	200	53.2
- ไม่เล่นกีฬา	176	46.8

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
7. การรับข้อมูลข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับเรื่องการบาดเจ็บไขสันหลัง		
สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ (n = 91)		
- เคย	55	60.4
- ไม่เคย	36	39.6
สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (n = 135)		
- เคย	44	32.6
- ไม่เคย	91	67.4
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (n = 150)		
- เคย	50	25.0
- ไม่เคย	100	75.0
8. ชนิดสื่อที่ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบาดเจ็บไขสันหลัง		
สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ (n = 55)		
- โทรทัศน์, วิทยุ	26	47.3
- สิ่งตีพิมพ์	27	49.1
- หนังสือเรียน	40	72.7
- แผ่นพับ, บอร์ดนิทรรศการ	32	58.2
สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (n = 44)		
- โทรทัศน์, วิทยุ	26	59.1
- สิ่งตีพิมพ์	37	84.1
- หนังสือเรียน	12	27.3
- แผ่นพับ, บอร์ดนิทรรศการ	16	36.4
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (n = 50)		
- โทรทัศน์, วิทยุ	28	56.0
- สิ่งตีพิมพ์	33	66.0
- หนังสือเรียน	2	4.0
- แผ่นพับ, บอร์ดนิทรรศการ	20	40.0

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนและระดับความรู้ทั่วไปเรื่องการบาดเจ็บไขสันหลังของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด แบ่งตามกลุ่มสาขาวิชา

$\bar{X}$ กลุ่มสาขาวิชาที่เรียน	คะแนน $\pm$ S.D.	ระดับความรู้ (ร้อยละ(จำนวน))				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
วิทยาศาสตร์สุขภาพ (n = 91)	13.37 $\pm$ 1.62	76.9 (70)	22.0 (20)	1.1 (1)	-	-
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (n = 135)	10.20 $\pm$ 2.08	14.1 (19)	47.4 (64)	34.1 (46)	4.4 (6)	-
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (n = 150)	8.19 $\pm$ 1.99	4.0 (6)	17.3 (26)	60.0 (90)	18.0 (27)	0.7 (1)

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำแนกตามระดับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดการบาดเจ็บไขสันหลัง โดยแบ่งตามสาเหตุ

สาเหตุการเกิดการบาดเจ็บไขสันหลัง	ระดับพฤติกรรมเสี่ยง (ร้อยละ(จำนวน))				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
อุบัติเหตุบนท้องถนน					
- ขับขี่ยานพาหนะด้วยตนเอง (n = 245)	-	10.2 (25)	78.4 (192)	11.4 (28)	-
- ใช้บริการรถประจำทาง (n = 58)	-	10.3 (6)	70.7 (41)	19.0 (11)	-
- ขับขี่ยานพาหนะด้วยตนเอง และใช้บริการรถประจำทาง (n = 73)	-	4.1 (3)	83.6 (61)	12.3 (9)	-
ตกจากที่สูง (n = 376)	-	3.2 (12)	63.8 (240)	33 (124)	-
อุบัติเหตุจากการเล่นกีฬา (n = 200)	-	18.5 (37)	72.0 (144)	9.5 (19)	-

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 สาขาวิชา เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดการบาดเจ็บไขสันหลัง แบ่งตามสาเหตุ

สาเหตุการเกิด การบาดเจ็บ ไขสันหลัง	สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ						สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี						สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์					
	n รวม	ระดับพฤติกรรมเสี่ยง (ร้อยละ(จำนวน))					n รวม	ระดับพฤติกรรมเสี่ยง (ร้อยละ(จำนวน))					n รวม	ระดับพฤติกรรมเสี่ยง (ร้อยละ(จำนวน))				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
อุบัติเหตุบนท้องถนน																		
- ขับขี่ยานพาหนะด้วยตนเอง	59	-	8.5 (5)	67.8 (40)	23.7 (14)	-	96	-	9.4 (9)	84.4 (81)	6.2 (6)	-	90	-	12.2 (11)	78.9 (71)	8.9 (8)	-
- ใช้บริการรถประจำทาง	16	-	6.2 (1)	75 (12)	18.8 (3)	-	12	-	8.3 (1)	75 (9)	16.7 (2)	-	30	-	13.3 (4)	66.7 (20)	20 (6)	-
- ขับขี่ยานพาหนะด้วยตนเอง และใช้บริการรถประจำทาง	16	-	-	81.2 (13)	18.8 (3)	-	27	-	7.4 (2)	81.5 (22)	11.1 (3)	-	30	-	3.3 (1)	86.7 (26)	10 (3)	-
ตกจากที่สูง	91	-	1.1 (1)	56 (51)	42.9 (39)	-	135	-	3 (4)	65.9 (89)	31.1 (42)	-	150	-	4.7 (7)	66.7 (100)	28.6 (43)	-
อุบัติเหตุจากการเล่นกีฬา	38	-	10.5 (4)	71.1 (27)	18.4 (7)	-	81	-	24.7 (20)	67.9 (55)	7.4 (6)	-	81	-	16.1 (13)	76.5 (62)	7.4 (6)	-

บทวิจารณ์

จากการสำรวจความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเรื่องการบาดเจ็บไขสันหลังในนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยแบ่งตามกลุ่มสาขาที่เรียน พบว่านักศึกษากลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพมีความรู้ในเรื่องไขสันหลังบาดเจ็บอยู่ในระดับมากที่สุด (ตารางที่ 2) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากพื้นฐานความรู้ของสาขาวิชานักศึกษากลุ่มสาขานี้ต้องเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องของสุขภาพและภาวะความเจ็บป่วยต่างๆ และนอกจากนี้คณะต่างๆในกลุ่มสาขา สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้บรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องไขสันหลังบาดเจ็บอยู่ในหลักสูตรการเรียนการสอนด้วย นอกจากนี้ปัจจัยอื่นทางการศึกษาเช่น การฝึกปฏิบัติงานหรือทำงานกับผู้ป่วยเป็นประสบการณ์การเรียนรู้จากสถานการณ์จริง จะช่วยส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น

สำหรับนักศึกษากลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบาดเจ็บไขสันหลังอยู่ในระดับมาก (ตารางที่ 2) ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาในกลุ่มสาขานี้โดยมากจะมีพื้นฐานความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ มีโอกาสได้เรียนเกี่ยวกับระบบต่างๆในร่างกายของมนุษย์ ตั้งแต่ตอนที่เรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษา เป็นเหตุให้นักศึกษาในสาขานี้สามารถทำความเข้าใจ และรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบาดเจ็บไขสันหลังได้ไม่ยาก

สำหรับนักศึกษากลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบาดเจ็บไขสันหลังอยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 2) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากนักศึกษาในกลุ่มอาจมีมุมมองว่าความรู้ในเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องไกลตัว ไม่สอดคล้องกับวิชาในกลุ่มสาขาที่เรียน รวมถึงการมีทัศนคติที่ว่าความรู้ที่เกี่ยวข้องกับทางการแพทย์

เป็นเรื่องซับซ้อนมีการใช้ศัพท์เฉพาะ ซึ่งคนที่ไม่เคยมีพื้นฐานความรู้ในด้านนี้มักจะไม่ใช่ประเด็นนี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่ง ในการดัดแปลงเนื้อหาสาระความรู้ที่เป็นเรื่องวิชาการเฉพาะด้านให้เหมาะสมสำหรับการเผยแพร่แก่บุคคลทั่วไปซึ่งมีพื้นฐานความรู้แตกต่างกัน เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นเกิดความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง

จากตารางที่ 1 ในเรื่องการรับข้อมูลข่าวสารในเรื่องการบาดเจ็บไขสันหลังของนักศึกษาทั้ง 3 สาขาวิชา จะเห็นว่านักศึกษาในกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพมีการรับข้อมูลข่าวสารในเรื่องการบาดเจ็บไขสันหลังมากที่สุด รองลงมาคือนักศึกษากลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและนักศึกษากลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายละเอียดของข้อมูลจะสังเกตเห็นผลการสำรวจที่น่าสนใจประการหนึ่ง คือ ชนิดของสื่อที่ให้ข้อมูลข่าวสารในเรื่องการบาดเจ็บไขสันหลัง นักศึกษาในกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพส่วนใหญ่ที่ตอบว่า “เคย” ได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องการบาดเจ็บไขสันหลัง (คิดเป็นร้อยละ 72.7) ระบุว่าได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องการบาดเจ็บไขสันหลังจากหนังสือเรียนมากที่สุด เนื่องจากเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ใกล้ตัว สามารถค้นคว้าได้ง่ายจากห้องสมุดของแต่ละคณะ ในขณะที่นักศึกษากลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและนักศึกษากลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องดังกล่าวจากสิ่งตีพิมพ์อื่นๆมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ นิตยสารหรือวารสารต่างๆ ซึ่งผลการศึกษาประเด็นนี้ทำให้เห็นแนวทางในการเลือกใช้สื่อ ที่จะเป็นตัวกลางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในเรื่องการบาดเจ็บไขสันหลังให้กับกลุ่มนักศึกษาต่อไป

จากตารางที่ 3 การสำรวจพฤติกรรมเสี่ยง

ต่อการเกิดการบาดเจ็บไขสันหลังในนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ใช้แบบสอบถามที่ข้อคำถามทุกข้อเกี่ยวข้องกับการเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันของนักศึกษา ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดการบาดเจ็บไขสันหลังจากอุบัติเหตุบนท้องถนนอยู่ในระดับปานกลาง อธิบายได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการปฏิบัติพฤติกรรมเสี่ยงตามที่ระบุไว้ในแบบสอบถามเป็นบางครั้ง จึงมีโอกาสเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุขึ้นได้ อันอาจเป็นสาเหตุหนึ่งส่งผลให้มีโอกาสเสี่ยงที่จะเกิดการบาดเจ็บไขสันหลัง เมื่อพิจารณาพฤติกรรมเสี่ยงต่อการบาดเจ็บไขสันหลังเนื่องจากการตกจากที่สูง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นไปได้ว่าลักษณะของกิจกรรมนอกหลักสูตรที่กลุ่มตัวอย่างนี้เข้าไปมีส่วนร่วมในบางครั้ง ต้องมีการไปอยู่บนที่สูง เช่น การติดโปสเตอร์หรือแผ่นคัดเอาท์บนที่สูง ส่งผลให้มีโอกาสเสี่ยงต่อการบาดเจ็บของไขสันหลังได้ สำหรับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการบาดเจ็บไขสันหลังเนื่องจากอุบัติเหตุจากการเล่นกีฬา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้บางส่วนอาจจะเล่นกีฬาเพื่อออกกำลังกายโดยมิได้เคร่งครัดในวิธีการป้องกันตนเองจากอุบัติเหตุของกีฬานั้นๆ นอกจากนี้ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมบางอย่างเช่น สภาพสนามกีฬา อุปกรณ์กีฬาที่ชำรุด เป็นสิ่งที่ผู้เล่นกีฬาเหล่านี้ไม่สามารถควบคุมได้ จึงพบว่ามีโอกาสที่จะได้รับบาดเจ็บเนื่องจากกีฬาอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นจึงควรมีการให้ความรู้ คำแนะนำต่างๆ เกี่ยวกับกฎกติกา วิธีการป้องกันตนเองจากอุบัติเหตุขณะเล่นกีฬาให้กับผู้ที่เล่นกีฬาเป็นประจำ รวมทั้งปรับปรุงปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม เพื่อเป็นการป้องกันอุบัติเหตุจากการเล่นกีฬาในนักศึกษา จนเป็น

สาเหตุ ทำให้เกิดการบาดเจ็บไขสันหลังอีกหนทางหนึ่ง

จากตารางที่ 4 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดการบาดเจ็บไขสันหลังของนักศึกษาแต่ละสาขาที่เรียน พบว่าแต่ละสาขามีแนวโน้มของระดับพฤติกรรมเสี่ยงในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน เมื่อนำมาพิจารณาร่วมกับระดับความรู้ในเรื่องการบาดเจ็บไขสันหลังที่มีความแตกต่างกันระหว่าง 3 กลุ่มสาขาวิชา อาจอธิบายได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติพฤติกรรมเหล่านี้ในชีวิตประจำวันจนเกิดความเคยชิน การที่บุคคลจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองนั้นอาจไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับความรู้ในเรื่องนั้นเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยปัจจัยหลายๆ ด้าน เช่น การเห็นผลเสียที่ร้ายแรงของการปฏิบัติพฤติกรรมแบบเดิม การเห็นตัวอย่างของผู้ที่ปฏิบัติพฤติกรรมเสี่ยงแล้วได้รับผลกระทบที่ร้ายแรง เป็นต้น สอดคล้องกับการศึกษาของ พิมพรรณ (2537) ซึ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ พบว่าความรู้เกี่ยวกับหลักการล้างมือไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพ นั้นแสดงว่าความรู้ทฤษฎีต่างๆ ที่เรามีนั่นไม่สอดคล้องกับลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกมา ประภาเพ็ญ (2520) กล่าวว่าความรู้อย่างเดียวไม่ได้เป็นเครื่องยืนยันว่าบุคคลจะปฏิบัติตามสิ่งที่ตนรู้เสมอไป ดังนั้นควรกระตุ้นให้นักศึกษา เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการป้องกันตนเองจากอุบัติเหตุทั้งหลาย ตลอดจนเน้นให้นักศึกษาตระหนักและสนใจที่จะให้ความร่วมมือในการลดพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุของการบาดเจ็บไขสันหลังในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บทสรุป

การสำรวจความรู้และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดการบาดเจ็บไขสันหลังของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 376 คน สรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความรู้เรื่องการบาดเจ็บไขสันหลังโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 13.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.62

2. กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความรู้เรื่องการบาดเจ็บไขสันหลังโดยรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 10.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.08

3. กลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีความรู้เรื่องการบาดเจ็บไขสันหลังโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 8.19 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.99

4. นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดการบาดเจ็บไขสันหลังจากอุบัติเหตุบนท้องถนน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง แบ่งเป็น ผู้ที่ขี่จักรยานพาหนะด้วยตนเอง ร้อยละ 78.4, ผู้ที่ใช้บริการรถประจำทาง ร้อยละ 70.7, และผู้ที่ขี่จักรยานพาหนะด้วยตนเองร่วมกับใช้บริการรถประจำทาง ร้อยละ 83.6

5. นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดการบาดเจ็บไขสันหลังจากการตกจากที่สูง ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 63.8

6. นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดการบาดเจ็บไขสันหลังจากอุบัติเหตุจากการเล่นกีฬา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 72.0

เอกสารอ้างอิง

กึ่งแก้ว ปาจริย์. บาดเจ็บไขสันหลัง. กรุงเทพฯ

มหานคร: ไผศการพิมพ์; 2543.

งานสาธารณสุขและการซ่อมแซม. จำนวนนักศึกษาที่ขอบัตรอนุญาตผ่านเข้าออกมหาวิทยาลัย ปีพ.ศ. 2546. เชียงใหม่: กองสวัสดิการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2546.

ชูลีพร ศรศรี. การศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยม [วิทยานิพนธ์]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล; 2541.

นิมอรงค์ งามประภาส. สถิตินักศึกษาที่ประสบอุบัติเหตุและมารับบริการที่หน่วยบริการอนามัยนักศึกษาปีพ.ศ. 2545. เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาสวัสดิศึกษา. เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2545.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. ทศนคติ: การจัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพมหานคร: พีระพัฒนา; 2520.

พิมพ์พรณ ภูปะวะโรทัย. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ [วิทยานิพนธ์]. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2537.

อภิชนา ไฉนวิณะ. บาดเจ็บไขสันหลัง. เชียงใหม่: หน่วยวารสารวิชาการ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2533.

Burke DA, Linden RD, Zhang YP, Maiste AC, Shields CB. Incidence rates and populations risk for spinal cord injury: A regional study. Spinal cord. 2001 May; 39(5): 274-8.

Katoh S, Shingu H, Ikata T, Iwatsubo E. Sports-related spinal cord injury in Japan (from nationwide spinal cord injury registry between 1990 and 1992). Spinal cord.

1996 Jul; 34(7): 416-21.

Krause JS, Coker J, Charlifue S, Whiteneck
GG. Health behaviors among American
Indians with spinal cord injury: compari-

son with data from the 1996: Behavioral
Risk Factor Surveillance System. Arch
Phys Med Rehabil. 1999 Nov; 80(10):
1435-40